

URTX

M OSSÈN MUNTANYOLA **I LA REVISTA RESSÒ**

Ramon Miró Baldrich

MOSSÈN MUNTANYOLA I LA REVISTA RESSÒ

Ramon Miró Baldrich

Doctor en Filosofia i Lletres i professor del Centre Associat UNED de Cervera

Abstract

Presentamos una síntesis de la obra cultural de Ramon Muntanyola (l'Espluga de Francolí, 1917-Barcelona, 1973), para pasar después al estudio pormenorizado de la revista *Ressò parroquial-Ressò* (1950-1952), la cual Muntanyola empezó a publicar como revista de información religiosa de la propia población de Els Omells, de donde era párroco; y, después, puesto en contacto con Joan Grases y Salvador Torrell, residentes en Barcelona, le ampliaron colaboradores y le buscaron suscriptores, de manera que se convirtió en una revista cultural catalana clandestina. Alcanzó una tirada de tres mil ejemplares de los últimos números, hasta que fue descubierta y suspendida por las autoridades franquistas. Interesa especialmente por la conexión con Francesc Camps i Calmet, impresor de Tàrraga, y por la aparición en ella de Manuel de Pedrolo.

We present a resume of the cultural work of Ramon Muntanyola (L'Espluga de Francolí, 1917-Barcelona, 1973), followed by a detailed study of the magazine Ressò parroquial-Ressò (1950-1952), which Muntanyola began to publish as a magazine with religious information for the village of Els Omells, where he was the parish priest. Later he came into contact with Joan Grases and Salvador Torrell, from Barcelona, who extended his collaborators and looked for subscribers, so that it became an underground Catalan cultural magazine. It reached a print run of three thousand in the last editions, until it was discovered and suspended by the Franco regime's authorities. It is of special interest for the connection with Francesc Camps i Calmet, a printer in Tàrraga, and for the appearance of Manuel de Pedrolo in it.

Paraules clau

Muntanyola, Grases, Jaume, Torrell de Reus, Camps i Calmet, Pedrolo, Triadú, Cais, Ressò parroquial, Ressò, Omells, revista clandestina, franquisme, resistència cultural, Front Nacional Català.

Mossèn Ramon Muntanyola, activista cultural

Amb aquesta capçalera ens quedem curts, perquè, si ens assabentem del quefer de mossèn Muntanyola, ens adonem que fou alhora activista religiós i cultural, i això tot i les difícils circumstàncies vitals per què passà i el fet que morí relativament jove. Un breu recorregut biogràfic és fàcil de fer avui gràcies a l'estudi d'Eufemià Fort i Cogul (FORT, 1977; en dona una primera aproximació a Mossèn

Ramon Muntanyola ..., 1974) i al breu però interessant retrat biogràfic que en féu Albert Manent (MANENT, 1988), així com a diversos treballs continguts als dos volums de memòria que li foren dedicats pòstumament (*Miscel·lània*, 1974), quantiosa font de dades, encara que hi hagi treballs ben desiguals.

Nascut a l'Espluga de Francolí el 1917, Ramon Muntanyola i Llorach va fer els estudis primaris al col·legi de les germanes carmelites a l'Espluga i, un any, a l'escola pública; acabats

aquests, passà a estudiar al convent de Sant Bartomeu, de Bellpuig, aleshores convent de pares paüls, orde en què tenia un germà.

Estudià cinc anys a Bellpuig (de la tardor de 1927 a l'estiu de 1932). Després passà a Mallorca, on estudià un any al Noviciat de la Congregació de la Missió, però ho deixà per passar llavors al Seminari Pontifici de Tarragona, amb la intenció de ser ordenat com a sacerdot secular. Allí feu tres anys de Filosofia, fins que, al juliol de 1936, acudí a un Seminari d'estiu que se celebrava a la Seu d'Urgell.

Mentre durava el seminari, es produí la revolta militar de 1936 i les reaccions incontrolades contra capellans i gent de dreta arreu de Catalunya. Els fou ocupat l'edifici del Seminari i ells foren traslladats a la presó de Lleida, on passaren una mesada. Des d'allà foren portats a Tarragona i, al poc, alliberats. Retornat a casa, a l'Espluga, trobà la família prou adolorida, puix que en aquest període –sense que ell n'hagués tingut notícia– havien estat afusellats un oncle seu, el seu pare i un germà.

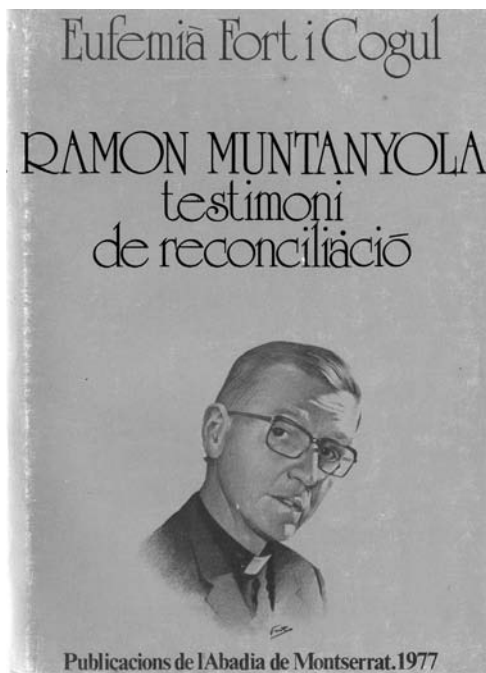
Al poc, i degut a la inseguretat creixent, marxaren a Barcelona i, d'allí, passaren a Palma de Mallorca, ell havent de passar prèviament la frontera cap a França furtivament pel Pallars.

A Mallorca segueix estudis de Teologia al Seminari i, a més a més, a través de la relació amb mossèn Pere Ribot, coneix una colla d'escriptors mallorquins (Maria Antònia Salvà, Miquel Ferrà, Llorenç Riber i altres). La dedicació a la poesia ja és ferma.

Retorna al setembre de 1939, en què ingressa novament al Seminari de Tarragona per cursar tercer de Teologia. Entre juny i juliol de 1940 és ordenat sotstíaca. Quart curs de Teologia i, finalment, ordenat sacerdot el novembre de 1941.

Al juny de 1942 rep el càrrec de coadjutor de Guimerà i encarregat de Ciutadilla. Sembla que intervingué en la decisió d'encomanar el retaule major de Guimerà a Josep Maria Jujol.

El juny de 1944, és nomenat coadjutor de Montblanc i encarregat de Prenafeta i, a l'any escàs –maig de 1945–, passa a ser coadjutor d'Alcover i encarregat de Farena, Mont-ral i Rojals. El mateix any 1945 aconseguia llicències per a la predicació en missió. Alhora, ins-

Estudi biogràfic de
Ramon Muntanyola
publicat per Eufemà
Fort i Cogul el 1977.

tal·lat a Farena, coneix l'editor Torrell de Reus, que feia estades a Mont-ral; li edita el primer llibre de poemes, *Ànima endins* (Barcelona, 1946).

A l'octubre de 1946, és nomenat ecònom dels Omells de Na Gaia i encarregat de Senan. El període d'estada als Omells serà més llarg. En aquesta època és quan participa en l'organització de festes literàries a Vallfogona de Riu-corb (1947 i 1948) i a Poblet (1948), participa en importants activitats de predicació de missions a València (1949) i a Barcelona (1951), i endega l'aparició de dues publicacions periòdiques en català, *La Veu de la Parròquia* (1947-1950) i *Ressò* (1950-1952). El 1948, li surt publicat el segon llibre poètic, *Infants, ocells i nadales* (Barcelona, 1948), així com una segona edició, a Reus, del primer llibre.

El nou d'octubre de 1951, el nomenen capellà adjunt de la Casa d'Exercicis Cardenal Arce, de la Selva del Camp, i ha de traslladar-se a viure en un pis llogat a la Selva, puix que no té lloc a la casa. El nomenament és interpretat com un desterrament, per l'afer de la revista *Ressò*.¹ Durant quasi deu anys farà aquesta feina de missioner o predicador, arreu de les terres catalanes.

El vint-i-set de febrer de 1960, és nomenat ecònom de Salou. Allí, veurà que no funcio-

¹ Així, "era remogut de la parròquia dels Omells per disposició del Cardenal arquebisbe de Tarragona. El decret que l'en treia el nomenava <<capellán adjunto de la Casa de Ejercicios Cardenal Arce, de la Selva>>, càrrec més aviat fantasmagòric, eufemisme que embolcallava tota la crueta de la sanció jeràrquica, que li dolgué profundament, però que alterà ben poca cosa la tranquil·litat de la seva consciència. El succeí a la parròquia mossèn Josep Sabaté. Mossèn Muntanyola ja n'era fora abans d'acabar el mes, i ja tenia els mobles traslladats a la Selva." FORT, 1977, pàg. 146.

nen les activitats que li havien anat bé als pobles d'interior (pastorets, pessebres, cavalcades de reis), i, davant l'afluència cada any més massiva de turisme a l'estiu, emprendre la pastoral del turisme, tot organitzant, des de 1962, misses i diferents serveis religiosos en altres llengües (castellà, francès, anglès, alemany), alhora que intentarà atreure, durant el període d'estiu –de mitjan juliol a mitjan setembre–, algun prevere francès, alemany, etc., per ajudar-lo. Les obres a l'església de Santa Maria i la construcció de la nova església de Sant Ramon degut a la pressió demogràfica assolida, foren les grans empreses materials que l'ocuparen.

Fruit del Concili Vaticà II, mossèn Muntanyola començarà a editar el *Missal del Poble*, en fulls volanders.² Quant a activitats més pròpiament literàries, podem assenyalar l'organització dels Concursos literaris entre els anys 1960 i 1967, que convocà i dirigí; la publicació d'una antologia de l'obra poètica, *Eixàrcia. Antologia poètica* (Barcelona, 1963) i, finalment, la publicació de la biografia *Vidal i Barraquer, cardenal de la pau* (Barcelona, 1969), donen mostra de la seva pròpia obra.

Malalt de leucèmia, moria en un hospital de Barcelona el deu de setembre de 1973. Pòstumament li arribaria com a últim tribut el nomenament de Mestre en Gai Saber, per haver obtingut el tercer premi en Jocs Florals catalans celebrats a l'estranger (aquest any, a Mèxic).³

A l'Urgell secaner o Segarra històrica: *La Veu de la Parròquia i Ressò*

L'aportació més interessant de la *Miscel·lània*, per la quantitat de dades que dóna i per l'anàlisi feta, és el treball de Josep Joan Piquer i Jover "El pas de mossèn Muntanyola per terres de la Segarra".⁴

El títol podria semblar equívoc, perquè es refereix als anys 1942-1944, en què fou vicari a Guimerà i encarregat de Ciutadilla, i als anys 1946-1951, en què fou ecònom als Omells de Na Gaia. Ho aclareix tot seguit en precisar que

aquestes poblacions són de la Baixa Segarra per consciència històrica, encara que actualment formin part de la comarca de l'Urgell.

Per a tots dos períodes ressalta un cert mesuratge de mossèn Francesc Camí i Civit, model de sacerdot franciscà, el qual havia exercit dotze anys als Omells i serà rector de Guimerà des de 1930 fins al febrer de 1962, en què mor als noranta anys d'edat.

Si el primer període és més preparatori i no sembla gaire productiu, el segon ho serà amb escreix. El mateix any 1946, publica el primer llibre de poemes, *Ànima endins*, i intervé decisivament en els primers Jocs Florals de Vallfogona (1947), com a mantenidor i premiat alhora. Li són premiats uns Goigs a la Mare de Déu de la Salut, a la qual qualifica, a la tornada, com a "Regina de l'aigua clara", i Piquer interpreta que cal pensar en una aigua espiritual, puix que tant l'aigua del Corb com la de la deu salutífera –que és una aigua sulfurosa–, són aigües prou brutes.

Comença a publicar, llavors, *La Veu de la Parròquia*, que és considerada la primera publicació periòdica de la postguerra escrita exclusivament en català. L'objectiu de la publicació és més pastoral que no pas literari, tot i que de tant en tant hi apareixen textos literaris, especialment poemes seus i d'altres autors catalans, de temàtica religiosa, i fins i tot lletres de cançons populars.

Aquesta publicació presenta dues etapes ben diferenciades. La primera comprèn del número 1 (1 de novembre de 1947) al número 40 (8 d'agost de 1948),⁵ i presenta les característiques d'un full parroquial setmanal, amb quatre pàgines de text a doble columna; el full és editat per la impremta Diana, de Reus. Piquer destaca com, ja en el número trenta-vuit del full, mossèn Muntanyola, en una carta circular datada als Omells l'onze de juliol, ofereix als rectors d'altres poblacions la possibilitat d'enviar-los-en exemplars amb les quatre pàgines comunes o bé amb tres pàgines comunes i una de pròpia.⁶

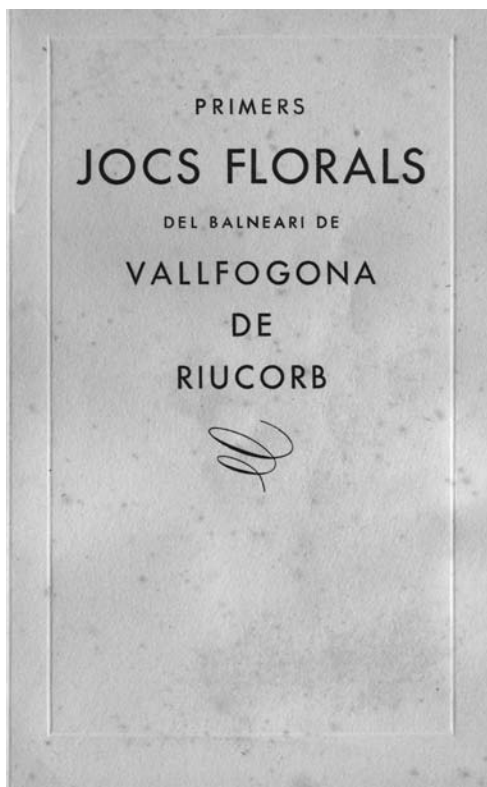
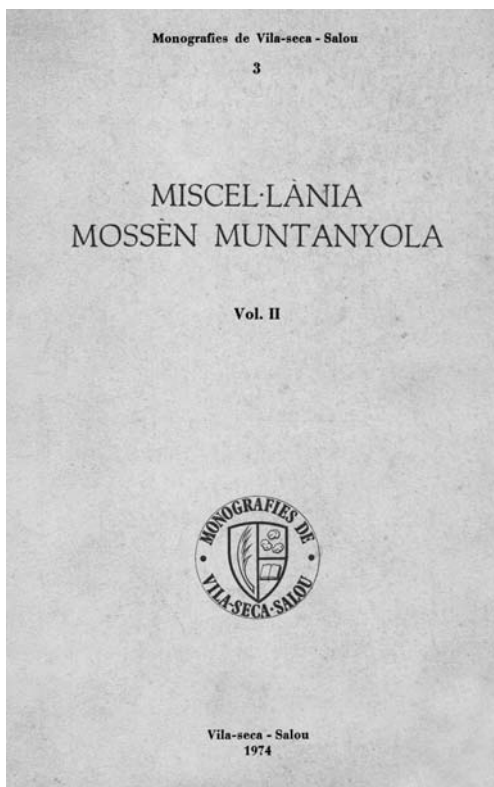
² El primer número de la publicació apareix al març de 1965. És d'aparició setmanal, i l'últim número serà el 368, aparegut al novembre de 1970. No té pretensions literàries

³ Premi homenatge que sembla que fou decidit a última hora i que obligà a revocar un primer veredict, segons ens explica Albert Manent: "I no fou casual que, quan el veredict ja era redactat (en sóc testimoni directe amb el seu gran amic i protector Lluís Carulla), un jurat, des de Mèxic i que presidia el Dr. Pere Bosch-Gimpera, decidí revocar-lo per poder donar a mossèn Muntanyola un altre premi ordinari dels Jocs Florals de la Llengua Catalana a l'exili, que el faria Mestre en Gai Saber." MANENT, 1988, pàg. 119.

⁴ El treball es troba al segon volum de la miscel·lània i és, també, el més extens (*Miscel·lània ...*, II, 1974, pàgs. 375-407).

⁵ En el període comprès presenta una regularitat exemplar, puix que només fallà dues setmanes al final i, en canvi, en els primers números, en saltà un en la numeració o posà doble número a alguna setmana especial (o edità un altre número entre setmana en una festa especial –vid. infra, nota 7–).

⁶ Piquer confon el número i diu el vint-i-vuit; el contrast entre la data de la carta (onze de juliol) i la del número referit (dos de maig) evidencia la confusió. Fort esmena, tot dient que fou al número trenta-vuit (FORT, 1977, pàg. 138).

Vol. II segon de la Miscel·lània Mossèn Muntanyola,

on es troba el treball de Josep Joan Piquer i Jover.

Llibre de l'únic any dels Jocs Florals de Vallfogona de Riucorb.

L'oferta queda consolidada a la segona època del full, puix que eliminà la referència de Santa Maria dels Omells de Na Gaia i tornà a iniciar numeració. La segona època comprèn del número 1 (15 d'agost de 1948) al número 84 (12 de març de 1950), i la publicació apareix ja oficialment admesa per l'ordinari com a "full parroquial".⁷ La decisió del cardenal Arriba i Castro de treure un full diocesà en castellà provocà la suspensió del full per cedir el lloc a la *Hoja diocesana*.

Piquer assenyala un cert sentit profètic en l'*Antífona de comiat* que hi publica mossèn Muntanyola, puix que la revista que treurà, al gener de l'any següent –diu–, porta el nom de *Ressò*.⁸ Aquesta nova revista, probablement per desmarcar-se totalment de la *Hoja diocesana* i no generar confusió ni ser vista com a

competència d'aquella, "prescindeix dels punts homilètic i litúrgic, la necessitat dels quals ja resta coberta per la "Hoja" dominical, i en canvi cala més a fons en els temes culturals. A més, té el caràcter ben definit de periòdic literari, de signe netament cristià, que neix i viu a l'aixopluc de les parròquies segarrrenques regides per mossèn Muntanyola." *Miscel·lània ...*, II, 1974, pàg. 395.

La vida de Ressò

Josep Joan Piquer va veure una col·lecció d'onze números de la revista, conservada a la secció de revistes de la Biblioteca de Catalunya, i precisa que és la més completa que pogué veure, puix que a la biblioteca de Montserrat només tenien deu números. En fa, tot seguit, una descripció resumida de contin-

⁷ D'aquesta segona etapa diu Josep Joan Piquer: "El número 1 de la nova època s'anuncia per al 15 d'agost de 1948, que aquell any s'escaigué en diumenge, i els números successius coincideixen sempre amb les dominiques de l'any; les festes d'entre setmana no compten. Entre les novetats introduïdes cal esmentar la supressió del nom de "Santa Maria dels Omells de Na Gaia" i de la capçalera, que és substituït pel més genèric de "Redacció i administració: Abadia parroquial", i també s'efectua una nova organització de les seccions, que d'ara endavant són denominades de la manera següent: "Glossa dominical", "Mot evangèlic", "Veritat i cultura", "Acudits", "Preguntes i respostes", "Litúrgica", "Educació cristiana", "Formació piadosa", "Orientació social", etc. Cap als darrers números, tots els apartats disposen dels corresponents gravadets. El format i les altres característiques tipogràfiques són igual que a la primera època. S'encarrega de la feixuga i complicada tasca de l'administració mossèn Francesc Vila, aleshores ecònom de Cervià de les Garrigues. Quan surt el número 84, que és el darrer publicat, el tiratge ha assolit la xifra de 6.000 exemplars, que són repartits en 46 parròquies i centres no solament de l'arquebisbat de Tarragona sinó també d'altres indrets de Catalunya, del País Valencià i de les Illes Balears." *Miscel·lània ...*, II, 1974, pàg. 392. Vegeu també MUNTANYOLA, 1998, pàg. 146.

⁸ El text de l'antífona és: "Es fon <<La Veu>>. Vibra i llença / -agraïda- el seu ressò, / i l'aire terral s'agença / d'heure, esfullada, la flor." L'inici de *Ressò*, però, no fou al gener de 1951, sinó al juny de 1950 i amb referència al període març-abril-maig; hi ha, doncs, una continuïtat prou evident, en la seva activitat publicística; no es tractaria de profecia, sinó d'anunci dissimulat de la nova publicació. Raonem la diferència de dates d'inici a l'apartat següent.

Ressò Parroquial

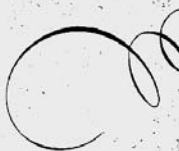
Crònica de les Parròquies d'Els Omells de Na Gaia i Senant

MARÇ - ABRIL - MAIG

Dijous, 1 juny del 1950

Núm. 1

Salutació

RESSÒ PARROQUIAL no vol ésser ni una revista ni un periòdic ni tan sols modesta fulla parroquial. No vol ésser, pròpiament, cap mitjà de propagació doctrinal ni literària. No és res més que un full de notícies de les Parròquies d'Els Omells de Na Gaia i Senant que, ajudant Déu, anirà publicant-se periòdicament segons l'oportunitat i l'interès dels esdeveniments que puguin presentar-se. Bo fóra d'ésser publicació trimestral, però no volem ni ens sembla bé d'emetre'n el compromís.

RESSÒ PARROQUIAL ve a continuar la tasca que fins el seu darrer número realitzà la quarta plana de «La Veu de la Parròquia». Com ella vol reemprendre el to familiar casolà i tot nostre, i per això—com a novament apareguda—encara gosem dir-vos:

DÉU VOS GUARD!

Portada del primer número de la revista, l'únic que presenta el doble referent *Ressò Parroquial*.

guts, número a número (*Miscel·lània...*, II, 1974, pàgs. 396-399).

Ara fa uns quatre anys, poguérem consultar setze números relligats de la revista *Ressò parroquial*- *Ressò*, conservada per una família dels Omells, que comprenen els anys 1950 a 1952. En l'endemig, n'hem pogut comprar uns quants números en llibreries de vell, que coincideixen amb alguns d'aquells setze. No tenim l'absoluta certesa que no se'n publicués més, puix que des d'altres fonts hom precisa que en sortí dinou números.⁹ Tot i així, ens sembla difícil que n'hi hagués més números, puix que,

encara que a partir del número quatre no apareix la numeració, sí que podem comprovar la continuïtat cronològica, sense cap salt, des de l'inici fins al febrer de 1952, en què fou suspesa. L'única solució que donaria dinou números seria considerar com a números dobles els bimensuals (núms 6 i 11) i l'extraordinari de Nadal de 1951 (núm. 14). El manteniment de la paginació continuada en els números de l'any 1951 fa improbable que en l'endemig hi hagués més números, si no és que foren extraordinaris, com el de Nadal, amb paginació independent; però fins i tot en aquest cas, seria estrany que no s'hi hagués fet cap referència en números anteriors o posteriors.

Els números que nosaltres podem precisar són: núm. 1 (*Ressò parroquial*, [referència a període] Març-Abril-Maig; [data d'aparició] dijous, 1 de juny del 1950; [nombre de pàgines] 8); núm. 2 (*Ressò*,¹⁰ Juny-Juliol-Agost; dimarts, 15 d'agost del 1950; 8 pàgs.); núm. 3 (Setembre-October-Novembre; dissabte, 25 de novembre del 1950; 12 pàgs.); [núm. 4] (Desembre del 1950; dilluns, 1 de gener del 1951; 12 pàgs.); [núm. 5] (Gener del 1951; dilluns, 5 de febrer del 1951; 24 pàgs.); [núm. 6] (Febrer-Març del 1951; [continua la paginació] pàgs. 25 a 44); [núm. 7] (Abril del 1951; pàgs. 45 a 68); [núm. 8] (Maig del 1951; pàgs. 69 a 96); [núm. 9] (Juny del 1951; pàgs. 97 a 120); [núm. 10] (Juliol 1951; pàgs. 121 a 144); [núm. 11] (Agost-Setembre 1951; pàgs. 145 a 172); [núm. 12] (October 1951; pàgs. 173 a 200); [núm. 13] (November 1951; pàgs. 201 a 232); [núm. 14] (Nadal 1951 i Any Nou 1952; torna a reprendre numeració, 84 pàgs.); [núm. 15] (30 Gener 1952; 32 pàgs.); [núm. 16] (29 Febrer 1952; 32 pàgs.).

Els onze números descrits per Josep Joan Piquer vindrien a correspondre als números 5-15; faltarien, a la col·lecció consultada per ell, els quatre primers i també l'últim.

Amb aquests setze números podem observar com una publicació que, en un primer moment, havia aparegut com una mena de complement del full parroquial (i el títol, *Ressò parroquial*, n'era fidel reflex), podia esdevenir, en aquells anys de repressió de la llengua i la cultura ca-

⁹ Vegeu ESPINAGOSA, GONZALVO, 1994, pàg. 23, i JARNE, 1998. La font fou la declaració de l'impressor Francesc Camps i Calmet, de Tàrraga, als dos agents de policia que anaren a la impremta targarina el disset d'abril de 1952. Hem consultat l'acta, i diu que Francesc Camps "dió toda clase de facilidades para la práctica de esta diligencia e hizo entrega de diecinueve número de la revista "Ressó" los cuales son los que hasta la fecha se han impreso en la industria del expresado Sr. Camps, a excepción del correspondiente a la Navidad del año mil novecientos cincuenta y uno cincuenta y dos, que, aunque obra en su poder manifiesta no haber sido impreso en su expresada imprenta; al propio tiempo presenta originales del último número de la revista "Ressó" correspondiente al veintinueve de febrero del año en curso —que salió retrasado— y, dos cartas firmadas por el Rvdo. D. Ramon Muntanyola, Director de la expresada revista y dirigidas al que motiva esta diligencia."

Potser a Barcelona hi ha altres papers complementaris, perquè Solé i Villarroya, que sembla que es basen també en la documentació de l'expedient, parlen de dotze números (vid. infra).

¹⁰ En endavant, manté aquest títol més breu; ja no ho indiquem.

talana, una revista d'actualitat de la cultura catalana; una revista que tractava una mica de tots els temes, amb preferència per l'àmbit literari.

En el número dos de la revista, canviava ja el nom per *Ressò*, tot i mantenir les vuit pàgines del primer i l'estructura de revista de noticiari –religiós i de societat, dels pobles d'Omells i Senant–. Al tercer, passava a dotze pàgines, i les mantenien en el quart. Aquest últim, però, canviava la periodicitat de trimestral a mensual (que es mantindrà amb alguna variació, com foren dos casos de bimensualitat). Alhora, potser per evitar que hom en pogués veure l'entitat i la continuïtat, deixava d'aparèixer la numeració i només era datat amb població, mes i any, i, des del núm. 9, només amb mes i any.

El número cinc encetava any (el 1951), variava capçalera, col·locava sumari a l'inici (al núm. 4 s'introduïa, al final) i doblava pàgines (ara 24 pàgs.), alhora que encetava ja obertament tota una colla de seccions noves i, ara, el noticiari, tot i haver-se ampliat a la població de Montblanquet i a una nova secció de notícies breus generals (“D'arreu arreu”), quedava reduït a les quatre últimes pàgines de la revista.¹¹ El número sis tornava a variar capçalera (la definitiva). Al número set, canviava el títol de la secció de notícies generals (ara “Dels quatre vents”) i noticiari local i general ja només ocupava tres pàgines, per passar a dues al número vuit i quedar només la secció “Dels quatre vents” al número nou (juny de 1951).

S'havia completat així la transformació del butlletí parroquial envers una revista catalana d'informació general amb orientació catòlica, catalanista i literària (en aquest ordre de prioritats). Els números onze i dotze pujaven a vint-i-vuit pàgines i, a banda d'un extraordinari de vuitanta-quatre (el número catorze, desembre de 1951 i Any Nou), els altres tres en presentaven trenta-dues. En altres aspectes, podem comentar que a partir del número set comencen a aparèixer dibuixos del dibuixant Carles Cais i, a partir del número següent, alguna fotografia; i la part gràfica anirà augmentant en dibuixos i fotografies.

La nova orientació farà que al número dotze aparegui tractat a la secció “Episodis Viscuts”

el tema “Un albat en la Segarra”, en què Joan Grases fa un reportatge, amb sis fotografies i tot, de la mort i l'enterrament d'un albat als Omells, acompanyat d'un poema de mossèn Ramon Muntanyola titulat “En la mort d'un infant”. La informació local, doncs, apareix ja només en l'excepcionalitat.

El número setzè i últim (Omells, 29 de febrer de 1952) rep la patxada del govern franquista. Josep M. Solé i Sabaté i Joan Villarroya constaten, en data 29-II-1952:

“L'últim número de <<Ressò>>, el dotzè, és confiscat parcialment. El governador civil fa detenir, a més de Salvador Torrell, responsable de l'edició, Joan Grases i Antoni Jaume, els tanca tots tres un mes a la presó i imposa 10.000 pessetes de multa a cadascun. El càrrec, segons consta en els papers de la denúncia, és <<distribuir exemplars de la revista clandestina catòlico-separatista Ressò-Eco [sic]>>. A mossèn Muntanyola, per la seva condició de sacerdot, no el molesten; és el resultat de l'actuació del cardenal Arriba i Castro d'evitar un escàndol i la possible repercussió que podria tenir entre els periodistes estrangers que han de venir a Barcelona per a la celebració del XXXV Congrés Eucarístic, pel maig d'aquest mateix 1952.” (SABATÉ, VILLARROYA, 1994, pàgs. 179-180).¹²

Potser era el dotzè número de la revista a efectes legals, però correspon al setzè real, encara que ja hem comentat que des del número quatre no apareix més la numeració (i tan sols som nosaltres que l'hem anada restituint per facilitar-ne el comentari).

Les seccions locals al detall

Ja hem dit abans que els tres primers números de la revista es presenten com una revista noticiari d'abast purament local de l'àmbit del seu territori parroquial, els Omells i Senant. Hi ha tres apartats bàsics que podem resumir en el quadre adjunt.

El text d'entrada és de mossèn Muntanyola, encara que només en el tercer número apareix signat, amb les inicials. També són seus els apartats “De la parròquia” corresponents a Omells i a Senant, i potser també els altres en el primer número, però veiem que aviat es va

¹¹ Probablement tots aquests canvis del número cinc de la revista indiquen el nou àmbit de realització i de subscripcions que es va assolint, i no és estrany que a Barcelona no haguessin arribat els quatre números anteriors, més d'abast local.

¹² La consulta de l'expedient conservat a Lleida ens ha permès veure dos fulls diferents, l'un del govern civil de Barcelona i l'altre del de Lleida; en el primer, el governador civil de Barcelona assabenta el de Lleida que ha imposat un mes d'arrest governatiu a Torrell, Grases i Jaume, i deu mil pessetes de multa a l'editorial Arca per la distribució de la revista; el segon full és el comunicat de la multa de cinc mil pessetes a Francesc Camps com a editor de la revista. Les penes definitives, doncs, foren menors.

	Entrada	Els Omells	Senant
Núm. 1	“Salutació”	“Noticiari d’Els Omells de Na Gaia”	“Noticiari de Senant”
		-De la Parròquia	-De la Parròquia
		-De Societat	-De Societat
		-D’Esport	-D’Art
Núm. 2	“Editorial”	“Els Omells de Na Gaia”	“Noticiari de Senant”
		-De la Parròquia	-De la Parròquia
		-De Societat	
		-De Medicina i Higiene	
		-D’Esport	
Núm. 3	“En l’esdeveniment assumpcionista”	“Els Omells de Na Gaia”	“Noticiari de Senant”
		-De la Parròquia	-De la Parròquia
		-Vida Municipal	-De Societat
		-De Medicina i Higiene	
		-Civisme i Educació	
		-D’Esports	

precisant nous noms de col·laboradors dels Omells: el metge del poble, Lluís Grabulosa, signa els apartats “De Medicina i Higiene” i “D’Esport/s”; el secretari de l’Ajuntament, Esteban Represa Miguel, signa l’apartat “Vida Municipal” –en castellà–; el mestre de l’escola, Salvador Rovira Fontelles, “Civisme i Educació” –en castellà–.¹³

Al número quatre de la revista, sense que hi hagi un canvi significatiu de col·laboracions, sí que mossèn Muntanyola canvia el plantejament, tot aprofitant que és el número de Nadal. L’entrada consisteix en el poema “Nadal” de mossèn Muntanyola i uns fragments del missatge papal de Pius XII; segueix un altre

escrit seu (“En memòria de Josep Mª Folch i Torres”) i els nous apartats “Civisme i Educació” (amb articles de Maria Àngels Costa –en català– i de Salvador Rovira –en castellà–), “Sociologia” (amb un article del prevere Josep Ricart, extret del setmanari *Tu* -diu) i “De Medicina i Higiene” (un article de Lluís Grabulosa). Acaba amb els apartats d’informació local “Noticiari Omellenc” (amb tres subapartats “-De la Parròquia”, “-De Societat” i “-Vida Municipal”), “Noticiari de Senant” i “De Montblanquet”. I afegeix el sumari de la revista al final. Deixant ara de banda les noves seccions, que van creixent i/o variant amb cada número, veiem com el noticiari local queda reduït a les pàgines finals amb la següent evolució:

Núm. 4	“Noticiari Omellenc”	“Noticiari de Senant”	“De Montblanquet”	
	-De la Parròquia			
	-De Societat			
	-Vida Municipal			
Núm. 5	“Noticiari Omellenc”	“De Senant”	“De Montblanquet”	“D’arreu arreu”
	-De la Parròquia			
	-De Societat			
	-Vida Municipal			
Núm. 6	“Noticiari Omellenc”	“De Senant”	“De Montblanquet”	“D’arreu arreu”
Núm. 7	“Noticiari Omellenc”	“De Senant”	“De Montblanquet”	“Dels quatre vents”
Núm. 8	“Noticiari Omellenc”	“De Senant”	“De Montblanquet”	“Dels quatre vents”
Núm. 9				“Dels quatre vents”

¹³ Probablement per por a moltes o represàlies, en el cas del mestre, els cognoms catalans del qual són ben evidents. Oralment, ens ha arribat que era valencià.

Si al número cinc havia aparegut una nova secció de noticiari general, que canviarà el nom al número set, des del número nou serà l'única secció de noticiari, ja.

S'hauran acabat, doncs, les seccions de noticiari local.

Notícies de Bellpuig

La relació de la revista amb Bellpuig afecta dues qüestions religioses, tot i que Omells i Bellpuig pertanyen a dos bisbats diferents. Mostra, també, l'evolució de la revista.

Al número u, dins les notícies de la parròquia, ja surt la referència "El diumenge, dia 16 [16.04.1950], fou la Festa dels Infants. Es sumaren a la diada els petits missioners estudiants del Convent de Bellpuig qui vingueren ja de bon matí." (pàg. 3). Aquesta referència pertany a un comentari més ampli, sobre la Santa Missió que s'havia realitzat als Omells de Na Gaia entre els dies 12 i 23 d'abril, a càrrec dels pares missioners Miquel Piquer i Andreu Garcias, i amb la participació també, el diumenge final, dels Germans Estudiants de l'Espluga.

A l'Espluga de Francolí hi havia la Residència dels Pares Paüls, que alhora feia de seminari de l'orde, i al convent de pares paüls de Bellpuig (el convent de Sant Bartomeu) feien els primers ensenyaments als futurs missioners paüls.¹⁴

En el número dos s'informa, en el mateix apartat, que en substitució del rector han exercit llur ministeri als Omells els reverends P. Elias, carmelita de Tàrraga, i P. Andreu Calderó, de Bellpuig (pàg. 3).

Al número tres sabem que la missa de la Festa Major (15 d'agost) ha estat harmonitzada pel P. Andreu Calderó, de Bellpuig (pàg. 2), i al final es dona la notícia d'un noi dels Omells que ha entrat al convent de Bellpuig per fer-se futur missioner: "L'eixerit escolanet Josep Cos i Vallès ha entrat a l'Escola Apostòlica que els Pares Paüls tenen a Bellpuig." (pàg. 12).

Finalment, al número sis trobem dues notícies de continuïtat d'aquesta línia d'informacions. La primera, que per absència del rector ha estat "encarregat de l'assistència espiritual el Rnd. P. Antoni Serrano, C. M. de la residència de l'Espluga de Francolí." (pàg. 41).

I la segona, que el noi que estudiava al convent de Bellpuig ha passat la convalescència pel grip a casa seva i ara ha tornat ja al convent ("Ha estat una llarga temporada entre nosaltres per tal de passar unes setmanes de convalescència, el jove Cos i Vallès, que està cursant els estudis sacerdotals en l'Escola Apostòlica dels P.P. Paüls de Bellpuig" pàgs. 41-42).

Amb aquestes informacions, trobem com la població, tot i pertànyer a un altre bisbat que el de Bellpuig, tenia una relació prou activa amb les dues cases de Paüls que hi havia a l'entorn, el convent de Bellpuig i la casa residència d'Espluga de Francolí, que es complementaven en l'ensenyament dels futurs missioners. D'aquestes cases sortien pares paüls que feien les suplències necessàries al servei religiós dels Omells –i, probablement, d'altres poblacions de l'entorn–, i alhora eren receptores de futures vocacions sacerdotals i missioneres de la zona (essent el convent de Bellpuig el lloc dels primers estudis i la casa de l'Espluga el del nivell superior, i fins i tot la residència per als frares més vells).

No hi ha més notícies d'aquest estil. Acabat el noticiari local, serà una notícia excepcional, referent a Bellpuig, la que sortirà més endavant. Al número dotze informen que "La designació del Dr. Josep Pont, Canonge de Solsona, per a la seu de Segorb, ha reportat gran alegria a tots els qui coneixen la vàlua d'aquest eclesiàstic català. La seva consagració episcopal es celebrarà a la seva vila nadiua de Bellpuig." (pàg. 199).

Al número tretze hi ha una col·laboració poètica de mossèn Jesús Capdevila, prevere i organista de Bellpuig, que estrena una nova secció, "Fauls".

En el número catorze de la revista surt un breu comentari de la celebració de la festa de consagració episcopal a Bellpuig, sota un retrat del nou bisbe de Sogorb.

I, finalment, en el número quinze, publiquen, al costat d'un retrat del doctor Pont en hàbit episcopal, un autògraf seu en què els agrafia les notes publicades sobre la seva consagració. L'autògraf era també en català, i de segur que l'interès de mossèn Muntanyola per informar d'aquest cas no era només el del veïnatge i el purament religiós, sinó també el de destacar un bisbe català i defensor de la cultura catalana.

¹⁴ Recordem que mossèn Muntanyola havia estudiat cinc anys al convent bellpugenc i que, a més a més, un germà seu, el P. Josep, era paül. Per a la seva relació personal amb Bellpuig, vegeu l'aportació de mossèn Jesús Capdevila, prevere beneficiat i organista de Bellpuig, a la miscel·lània: "Records anecdòtics relatius a mossèn Ramon Muntanyola" (*Miscel·lània ...*, I, 1974, pàgs. 129-132). Tot i que ja sigui un fet posterior, cal destacar que mossèn Muntanyola predicà el Septenari dels Dolors de Bellpuig l'any 1956, any en què fou prior de la festa el doctor Josep Pont i Gol, bisbe de Sogorb.

Constatem com, també en allò que fa referència a Bellpuig, l'evolució de la revista reflecteix la línia que trobàvem a l'inici en el tractament de les notícies dels Omells, Senant i Montblanquet. D'un primer plantejament local en què trobem dades relacionades amb la quotidianitat, passa a un segon plantejament més ambiciós, de revista de cultura general catalana, en què la dada local només pot entrar-hi pel caire costumista o per la seva excepcionalitat: la mort d'un albat en el cas dels Omells; la consagració

episcopal del doctor Josep Pont, en el cas de Bellpuig.

Les noves seccions

Tal com hem vist en considerar les seccions locals, entre el número quatre i el número nou de la revista s'acompleix el canvi d'orientació. Les noves seccions van creixent i de vegades variant d'encapçalament, però no presenten un ordre gaire rigorós ni una continuïtat obligada.

Seccions / Núm. de la revista	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Civisme i educació	x	x											
Sociologia	x												
De Medicina i Higiene	x	x	x	x									
Actualitats*	x	x	x	x	x	x	x				x	x	x
Marges vius		x	x	x	x	x	x	x	x	x			
Històries i llegendes		x	x	x									
Acudits		x	x										
Episodis Viscuts		x	x	x	x	x	x	x	x				
Honorem la llengua		x	x	x	x	x							
València amiga		x		x	x		x			x			
Feminitat i gràcia			x	x									
Ocurrències d'en Lluiset*				x	x		x	x		x			
Els llibres que ara surten				x	x	x	x	x	x	x		x	x
Un film*				x		x							
Anècdotes					x	x							
De viva veu					x	x							
Bells indrets							x						
Rondalles a la mainada*							x	x	x	x			
El Marroc							x						
Cartes al Director								x	x				x
Estiuejant per la Rambla								x					
Esguards									x		x	x	x
Flaires d'octubre									x				
Faules										x			
Temes econòmics*										x			x
L'Institut d'Estudis Catalans											x		
L'obra del Diccionari											x		
Per a infants petits i grans												x	
Episodis Omellencs												x	
Caires de ciutat													x
Dos poetes													x
Estrenes recents													x

La lectura del quadre en columnes ens dóna el contingut –per seccions– de cada número de la revista; en canvi, la lectura per files ens informa de la vitalitat de cada secció.

Hem posat un asterisc a les seccions en què hi havia petites variacions del títol, perquè bàsicament no canviava la secció ni el tipus de contingut, sinó que tan sols s’anava perfilant el títol de la secció. Aquestes seccions són:

Actualitats (que reapareix com Ressò actualitat).

Ocurrències d’en Lluïset (Ocurrències gramaticals d’en Lluïset).

Un film (Veurem aquest film?).

Rondalles a la mainada (Rondalles).

Temes econòmics (Temes econòmico-socials).

En altres casos hi ha manteniment de la secció amb veritable canvi de títol, com la de

“Marges vius”, que a l’últim número canvia per “Dos poetes”.

Els nous apartats Ressò

Tot i que a l’índex es manté una referència a seccions i articles que de vegades no ofereix gaire clara la distinció entre un i altre tipus d’entrada, a partir del número onze hi ha una altra estructura, no reflectida a l’índex, amb els encapçalaments Ressò popular, Ressò actualitat i Ressò literari. Aquesta triple divisió en grans apartats es manté fins a l’últim número, amb l’excepció del número catorze, extraordinari de Nadal i Any Nou, en què només apareix explicitat l’apartat Ressò actualitat. La qualitat de número especial, tant pel nombre de pàgines com pel contingut, amb una antologia poètica prou notable, fa que aquest número extraordinari sigui un número a part.

Aquesta distribució dóna el següent repartiment de les seccions en els números onze a setze:

	Ressò popular	Ressò actualitat	Ressò literari
Núm. 11	Editorial	Ocurrències ... d'en Lluïset	Estiuejant per la Rambla
	Episodis viscuts	Cartes al Director	Marges vius
		Rondalles	Els llibres que ara surten
			Dels quatre vents
Núm. 12	Editorial	Cartes al Director	Marges vius
	Episodis viscuts	Esguards	Els llibres que ara surten
		Flaires d'Octubre	Dels quatre vents
Núm. 13	Editorial	Temes Econòmics	“Lectures per a minyons”
	Ocurrències ... d'en Lluïset		Marges vius
	València amiga		Els llibres que ara surten
	Faules		Dels quatre vents
Núm. 15	Editorial	Esguards	Els llibres que ara surten
	Per a infants petits i grans		Dels quatre vents
	Episodis Omellencs		
Núm. 16	Editorial	Esguards	Dos poetes
		Caires de ciutat	Els llibres que ara surten
		Temes Econòmico-Socials	Dels quatre vents

Hom veu algun canvi de secció entre els apartats, com la secció “Ocurrències gramaticals d’en Lluïset”, que al núm. onze es troba a l’apartat d’actualitat i al núm. tretze a l’apartat popular; o la secció “Cartes al Director”, que es troba a l’apartat d’actualitat en els números onze i dotze, però en canvi es troba una “Lletra oberta” just a l’inici de la revista, i per tant fins i

tot abans de l’apartat popular, en el núm. setze. L’última secció de la revista, “Dels quatre vents”, encara que quedi a l’apartat literari, i que en algun cas presenti un domini de dades de caràcter literari, té un sentit més ampli, de noticiari general, expressat de manera quasi telegràfica i, per tant, caldria considerar-la, potser, com a secció independent, que clou la revista.

La part literària

En els tres primers números de la revista, la part literària és inexistent. En el núm. quatre hi ha un poema (“Nadal”) i un article (“En memòria de Josep Ma. Folch i Torres”), ambdós de mossèn Muntanyola; també l'article del mestre dels Omells (“Valor pedagógico de la Biblioteca infantil”, per Salvador Rovira Fontelles) s'hi pot relacionar.

A partir del núm. cinc ja hi ha diverses seccions noves que s'hi poden incloure: “Marges vius”, “Històries i llegendes” i “Episodis viscuts”. Després vindran les seccions “Els llibres que ara surten” i “Rondalles a la mainada” (complementada després per “Faules”).

I, a banda de les seccions, una colla d'articles més que hi estan relacionats, per arribar a la màxima expressió de la part literària en l'extraordinari de Nadal de 1951 i Any Nou 1952.

La secció “Marges vius” té força continuïtat a la revista, i està dedicada a la creació poètica. Els continguts són:

Núm. 5. “Remembrança claretiana”, poema de mossèn Ramon Muntanyola.

Núm. 6. “Himne Pontifical a Crist”, poema de mossèn R. Muntanyola.

Núm. 7. “La poesia d'Adolf Nanot”, amb notícia i el poema “El do de la fe”.

Núm. 8. “Tres sonets”, que són “Sonet bucòlic” de Lluís de Rialp, “Desembre”, d'Adolf Nanot i “Pedres” de Joan Antoni Guardias.

Núm. 9. “Marià Villangómez i Llobet”, amb notícia i “El Poema”.

Núm. 10. “Un bell document-Maig 1936”, reproducció del poema manuscrit “La Cançó dels Joves”, de Guillem Colom.

Núm. 11. “Blai Bonet”, amb notícia i dos poemes, “Mar adolescent” i “Joc amorós en lila”.

Núm. 12. “Miquel Dolç”, amb notícia i el poema “A un infant austríac refugiat”.

Núm. 13. “Dos poetes front a front”, que conté notícia de Fèlix Cucurull i els poemes “Inútil recerca” i “Pelegrins de l'eterna aventura”, i notícia de Manuel de Pedrolo i el poema “Existència”.

Núm. 16. Secció “Dos poetes”, amb els poemes de Ramon Grabulosa “Els camins que fa el vent”, “Camí de la vida” i “Permanència”, i el poema d'Emili Saleta, “Pregària a Sant Francesc d'Assís”.

En algun cas es fa referència al llibre de poemes que inclou el poema publicat, però en llur major part, i fins i tot quan el poema ja està inclòs en llibre, es tracta de textos inèdits perquè els llibres de referència encara no s'han publicat.

La secció “Episodis viscuts” podria haver agafat el nom directe de les “Pàgines viscudes” de Josep Maria Folch i Torres (a què l'associem inconscientment), puix que es tracta de textos narratius breus amb moralina final més o menys explicitada. Hi apareixen:

Núm. 5. “En Peret i en Joan”, del prevere Pere Ribot (amb la moralitat que males lectures i mals companys duen a mal camí).

Núm. 6. “El pobre Batet”, de Pere Mialet (amb la moralitat, als nens, que no han de turmentar els animals).

Núm. 7. “Dormir”, de Maurici Serrahima (surten del model, puix que ens és exposada l'agonia “de l'oncle Narcís” talment com un somni en primera persona, en què aquest reviu la pròpia vida).

Núm. 8. “Més enllà dels cimals”, de Carles Cais (amb la moralitat al nen inquiet puix que, en realitat, la vida al poble el protegeix de les maldats del món).

Núm. 9. “Confessar una vegada a l'any”, de Pere Mialet (record d'infantesa, del compliment de la confessió anyal pasqual, en què a l'escola, el dia abans, el mestre els explicava invariablement la “història” del nen condemnat a l'infern per haver mort sense haver-se confessat un pecat mortal).

Núm. 10. “El Pega”, de R[amon] Fontanilles Junyent (amb la “creença popular” que la sort només visita els humans una sola vegada, i cal aprofitar-la).

Núm. 11. “Nit en blanc”, de Maurici Serrahima (narració de la nit d'insomni d'un home pobre a qui venç l'endemà una lletra, en què va llegint fragments saltejats de la sàtira XXI, “De mi”, de Guerau de Liost; acaba bé, puix que l'ajuda l'amic Gabriel).

Núm. 12. “Un albat en la Segarra”, de Joan Grases (fa el reportatge de l'enterrament d'un nen mort als quatre mesos; l'enterrament és als Omells i, puix que Grases no recorda la prèdica de mossèn Muntanyola, acaba amb el poema muntanyolià “En la mort d'un infant”).

L'altra secció de llarga durada a la revista és “Notícia de llibres”, amb una colla de ressenyadors de llibres literaris (poesia, narrativa, biografia), religiosos i alguns d'altra temàtica. Resumit en un quadre, tenim les següents ressenyes:

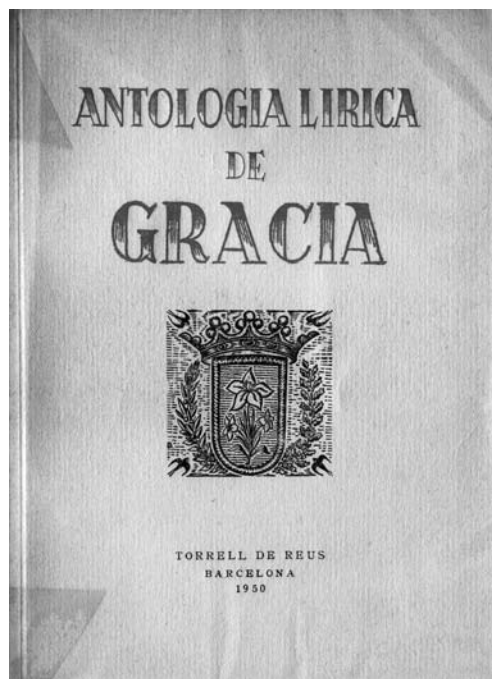
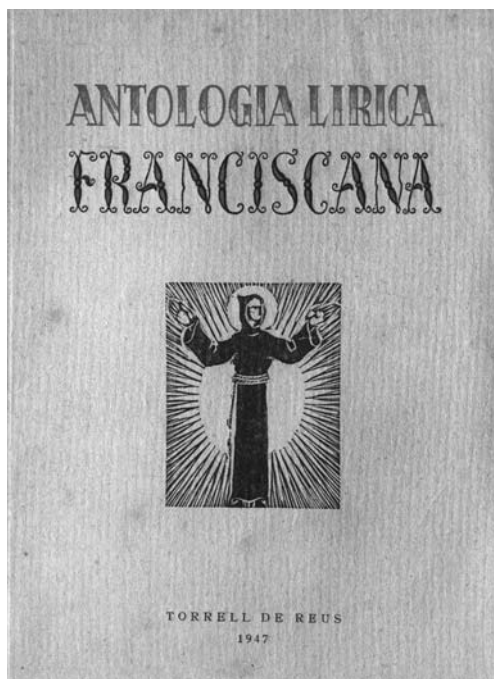
	OBRA	Ressenyador	OBRA	Ressenyador
Núm. 7	Antologies líriques de Torrell de Reus	J. G. Roda	<i>Calendari de refranys,</i> de M. Sanchis-Guarnier	Xast
Núm. 8	<i>Antologia de la poesia catalana,</i> de Joan Triadú <i>El pont llevadís,</i> de Ramon Planas	J. Grases A. Nanot	<i>La caravana,</i> de Francesc Rossetti	Ramon Muntanyola
Núm. 9	<i>Enlluernament,</i> de Leandre Amigó	Lluís Gassó i Carbonell	<i>Veni creator ...,</i> de mossèn Camil Geis	Ramon Muntanyola
Núm. 10	<i>Balades i sonets,</i> de J. M. Rovira-Artigues <i>Retorn a la vall,</i> de Maria Dolors Orriols	[R. M.] A. Nanot	<i>Romiatge líric,</i> de mossèn J. Serra i Janer	Ramon Muntanyola
Núm. 11	<i>Tot l'any a Cadaquès,</i> d'Anna Maria Dalí <i>Els quaderns de geografia,</i> de Josep Iglésias	A. Nanot [Maria del Carme] Guisset	<i>Jesuset</i>	Sense signar
Núm. 12	<i>Jubileu,</i> de Víctor Català <i>Un esprit méditerrané'-Joan Maragall,</i> de Josep M. Corredor	Ricard M[aurici] S[errahima]	<i>Contes d'Eivissa,</i> de J. Roure Torent	Antoni Ribera
Núm. 13	<i>Les gràcies de l'Empordà,</i> de Pere Corominas <i>Joaquim Ruyra,</i> de Leandre Amigó	Maria del Carme Guisset P[ere] M[ialet]	<i>Eucologi-Missal,</i> del reverend Vicents Sorribes i Gramatge	Lera
Núm. 15	<i>Cronos o La moneda d'or,</i> de Ramon Garriga i Boixader, prevere <i>Missal Columba</i>	P[ere] M[ialet] Antoni Jaume	<i>Atzurs rebels,</i> de Lluís Gassó i Carbonell <i>Allò que la història d'Abzot</i> <i>Farm no explica,</i> de Francesc M. Capdevila	Maurici Serrahima A. Nanot
Núm. 16	<i>Records d'excursió,</i> de F. Maspons i Anglasesell <i>Un senyor de Barcelona,</i> de Josep Pla	Josep de la Riba A. Nanot	<i>Gramàtica catalana,</i> de Josep Miracle (2a edició) <i>El somris de Barcelona,</i> de Ricard Permanyer	O[svald] C[ardona] Lluís Gassó i Carbonell

Totes les ressenyes de llibres d'aquest apartat són de llibres d'autor català apareguts de poc. Dominen les ressenyes de llibres de literatura, i entre aquests, els de poesia (vuit textos, si hi comptem les antologies), seguits de contes i narrativa-reportatge (sis) i novel·la (tres).¹⁵ En aquesta última línia es troben els textos de biografies (tres) i de llibre directament religiós (tres). Tanquen el llistat, amb un sol text per a cada temàtica, folklore, geografia, gramàtica i rondalla escènica.

El domini de la poesia responia a la realitat, també, dels textos catalans que s'anaven editant en aquells anys. Les antologies temàtiques de Torrell de Reus eren veritables llibres de bibliòfil, pulcrament editats i amb tirades curtes. L'antologia de Joan Triadú, en canvi, fou una veritable bomba a la seva època, no només pels noms que no posava, sinó per l'espai i la valoració donats als que hi posava. Per això, a banda del text de ressenya que hi dedica Joan Grases, hi ha una colla de textos

¹⁵ Només n'hi ha un de teatre, i encara és una rondalla escènica. Les dades sobre obres teatrals apareixen en els apartats de noticiari d'actualitat, i informen més aviat de representacions que no pas de publicacions.

**Antologies líriques
temàtiques publicades
per Torrell de Reus.**

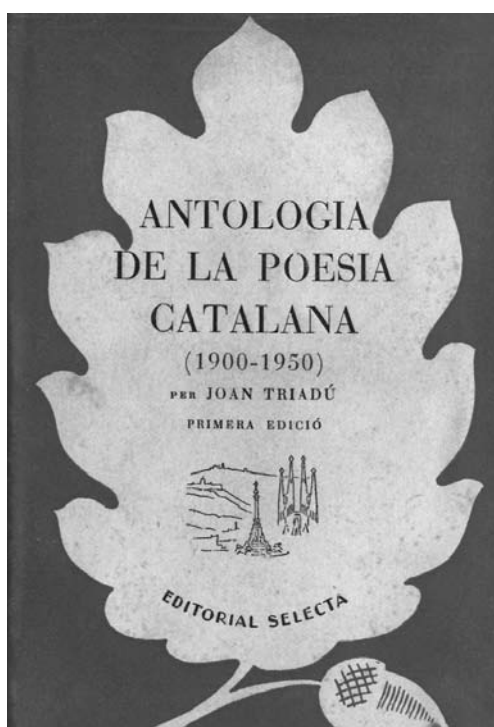

més que hi són dedicats en números posteriors, tant en la línia d'elogi de la valenta posició que assumeix (article de Manuel de Pedrolo), com en la de la reivindicació dels poetes silenciats (notícia de la intenció d'un home de lletres de treure un complement a l'antologia, amb el títol *Els silenciats*, seguida d'un llistat d'aquests poetes –núm. 12).

A banda de les ressenyes i de la secció “Marges vius”, encara hi haurà una colla d'altres articles dedicats a la poesia (sobre “La vaca cega” de Maragall, sobre la poesia de Josep Carner), i

una colla d'insercions de poemes d'altres autors en apartats o espais addicionals. I també trobem que, a l'antologia oferta en el núm. 14, els textos poètics són els més nombrosos.

Quant a la narrativa, hom hi veu també un veritable interès per la novel·la, especialment amb les informacions que donen a l'entorn del premi Joanot Martorell de novel·la, convocat el 1951 i concedit a Josep Pla per l'obra *El carrer estret*.¹⁶ Pla era home de *Destino* (la revista de cultura, en castellà) i per això, encara que prometen dedicar algun article a l'obra, acaben sense fer-ho.¹⁷ Sí que es dediquen, en canvi, a informar sobre el premi, i a ressaltar els novel·listes “ressonians” que s'hi trobaven implicats, un en el jurat (Maurici Serrahima) i cinc participants (Ramon Planas, Manuel de Pedrolo, Ramon Fontanilles, Josep Iglésies i Roser Grau).¹⁸ Per altra part,

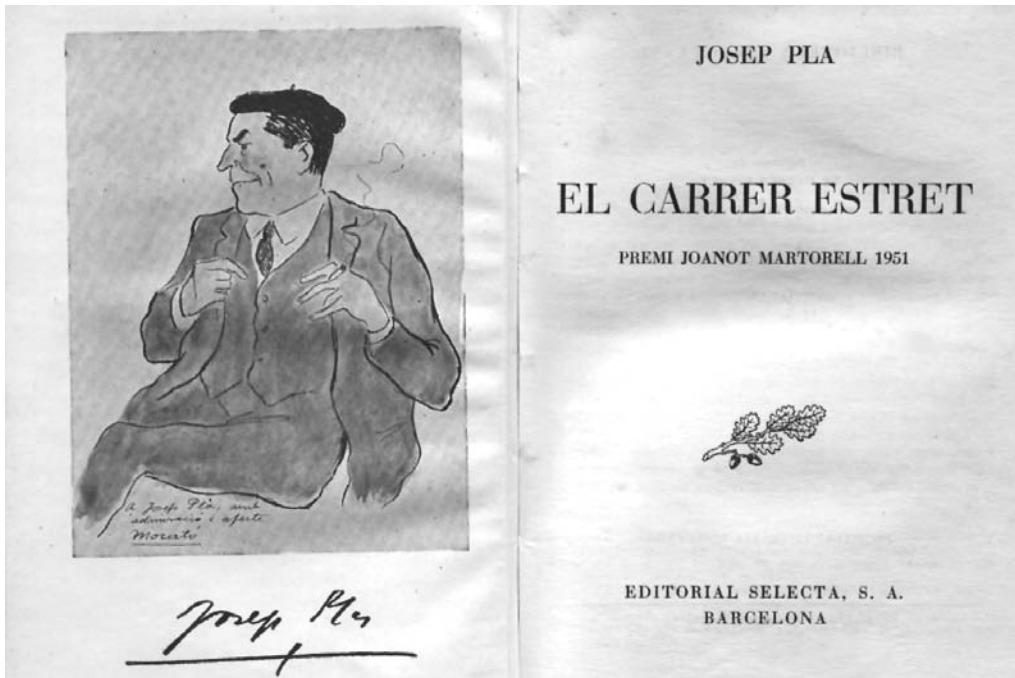

**La polèmica antologia
de la poesia de la
primera meitat del
segle XX publicada
per Joan Triadú.**

¹⁶ La notícia breu que Pla ha estat el guanyador i que els col·laboradors de *Ressò*, Ramon Planas i Manuel de Pedrolo, han quedat en segon i tercer lloc, és donada a peu de plana, en un requadre, en el núm. catorze de la revista, amb la indicació que en parlaran al detall en el número següent.

¹⁷ Potser perquè esperaven a poder llegir la novel·la publicada i no els donà temps (només sortirà un altre número de la revista).

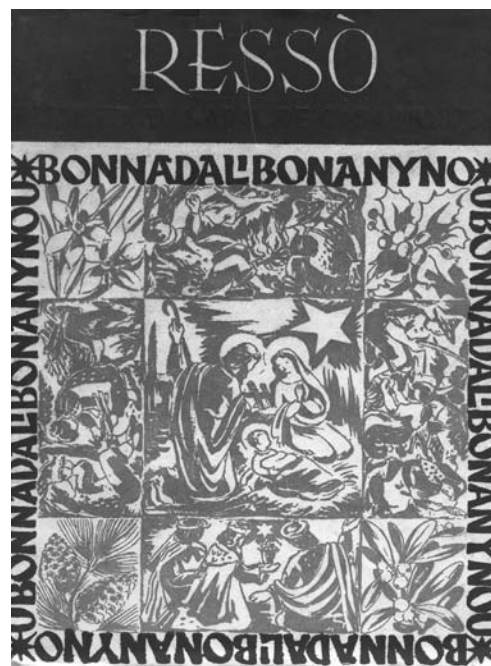
¹⁸ Són els articles “El Premi Joanot Martorell 1951”, de Joan Grases, i “Sis <<ressonians>> entre els onze personatges més importants”, signat amb el pseudònim Darlac. Joan Grases sí que comenta el problema “moral” que de poc llevà el premi a Pla, i no s'està d'aconsellar-li un camí “difícil de treballar per assolir una categoria moral i patriòtica equivalent a la seva categoria artística.” (núm. 15, pàg. 24), en una actitud més conciliadora que la de Joan Triadú –adduïda aquí–, que deia que, amb la dualitat d'escrits en català i en castellà, Pla escrivia malament els dos idiomes.

Edició de la novel·la
de Josep Pla
guanyadora del premi
Joanot Martorell de
novel·la l'any 1951.

Ramon Planas feia un reportatge personal de com havia viscut les votacions, que el deixaren finalista.¹⁹

Quant al núm. catorze, extraordinari, veiem que la part més important és una antologia poètica de temàtica nadalenca repartida al llarg de la revista; trobem que hi apareixen deu textos originals (vuit manuscrits i dos mecanografiats), reproduïts amb la signatura de l'autor, i vint-i-vuit textos d'impressió normal;²⁰ l'antologia es completava amb una colla més de textos literaris en prosa, alguns escrits de folklore i, especialment, uns articles generals de revisió i valoració de les novetats en representacions teatrals (Just Cabot i Joan de la Rambla), en art (Alexandre Cirici), en novel·la (Adolf Nanot), en poesia (Manuel de Pedrolo), sobre l'Institut d'Estudis Catalans (Darlac) i l'obra del Diccionari (sense signar), així com l'homenatge al Dr. Turró (Dr. J. Mias), als vuitanta anys del doctor Fontseré (J. M. i P.) i no-

Portada del número
extraordinari de
Ressò, corresponent
a Nadal de 1951
(núm. 14).

¹⁹ És l'article "Josep Pla em guanya per la mínima". Tots tres textos apareixen al número quinze de la revista.

²⁰ Els deu autors del primer grup són: Carles Cardó amb "Misteri august de la nit ...", Josep Carner amb "El patró, nat a Sabona / ...", Xavi[er] Casp (?) amb "Nadal, a l'amistat", Guillem Colom amb "Nadal en temps de guerra" (datat el 1937), Ventura Gassol amb "Nit de Nadal", Josep Maria López-Picó amb "Somnieig d'abrilada nadalenca", Ramon Muntanyola amb "Endreça de poetes i pastors", Carles Riba amb "Nadal", Maria Antònia Salvà amb "Santes i alegres festes" i Josep Sebastià Pons amb "Els ocells nocturns, el falcó / ...". Quant als vint-i-vuit poetes amb text imprès, són: Josep Maria Andreu amb "Nit de Miracle", Joan Barat amb "Els viatgers", Manuel Bertran i Oriola amb "Perennitat del Nadal", Blai Bonet amb "Epifania", Ferran Canyameres amb "Nadal al Tropic", Osvald Cardona amb "Nadala", Miquel Dolç amb "Jaculatória nadalenca", Agustí Escclasans amb "Nadal", Ramon Fontanilles amb "L'Estel", Tomàs Garcés amb "El camí ...", Lluís Gassó amb "Mentre Nadal ...", mossèn Camil Geis amb "Venint de Missa d'Alba", Josep Gimeno Navarro amb "Nadal a les barraques", Ramon Llull amb "Jesucrist, Senyer, ah, si fos / ...", Marià Manent amb "Rondalla del bou", Albert Manent Segimon amb "Nit de Nadal", Joan Oli-ver amb "Ombres de Pessebre", Ricard Permanyer amb "Nadal", Antoni Ribera amb "Betlem", mossèn Pere Ribot amb "Epifania", Emili Roca amb "Nadalenca", Josep Ros i Artigas amb "De Missa del Gall a Missa de l'Alba", Francesc Rossetti amb "...Nets de cor, ...", Josep Maria Rovira-Artigues amb "El Naixement del Rei Messias", mossèn Marià Ruiz Fernández amb "Recés en el meu cor. (...)", Octavi Saltor amb "Antífona lírica de Nadal", Carles Salvador amb "Nadal" i Marià Villangómez i Llobet amb "Els pastors van de camí".

tícia de la imminent aparició de la *Miscel·lània Puig i Cadafalch* (P. R. i C.).

L'últim aspecte interessant a destacar, de la part literària de la revista, és la relació que hi tingué Manuel de Pedrolo.

Pedrolo fou captat per a la revista *Ressò* o bé entre els grups de lleidatans i de tarragonins que es devien moure per Barcelona, o bé per la relació força estreta amb Tàrrrega que la revista també presenta, com comentarem al final. En fou, de primer, subscriptor? Ho ignorem. Ja hem vist que la primera notícia que en donen és a la secció "Marges vius", on, al núm. tretze, el contraposen amb Fèlix Cucurull, amb mostra poètica dels dos.

Després, al núm. catorze, a banda que en nota diuen que ha quedat tercer en el premi de novel·la, hi ha el seu article "Última hora de la poesia catalana", un article llarg i ben crític, en què pretén destriar entre versaires i poetes, i, d'aquests últims, destaca el mestre Carles

Riba (amb la tercera edició de les *Elegies de Bierville*), el poeta menor —diu— Joan Vinyoli (guanyador del premi Óssa Menor d'aquell any amb *Les hores retrobades*), el jove poeta dotat Albert Manent (amb el segon llibre de poemes, *La nostra nit*) i l'antologia de Joan Triadú (*Antologia de la poesia catalana (1900-1950)*), a qui elogia perquè en ella s'ha mostrat personal i ha fet una feina saludable i valenta.²¹

No hi ha cap més col·laboració de Manuel de Pedrolo, però al núm. següent de la revista sí que s'hi refereixen com a col·laborador, tot i que alhora destaquen com els el prenen els d'*Ariel*. Carles Cais el posa com a figura d'actualitat i Darlac, en comentar els ressonians que troben l'any 1951 al premi Joanot Martorell, diu d'ell: "Darrera [és a dir, després de llur heroi màxim Ramon Planas], aquest home del bigoti que és Manuel de Pedrolo, quelcom així com un geni que hem contribuït a llançar nosaltres i que ens estan tractant de fer-se seu els de l'«Ariel»; com elogi de la seva novel·la «Els còdols tallen l'aigua», direm que és la més intensa de totes les presentades" (núm. 15, pàg. 26).

Una pàgina d'humor de la revista *Ressò* a càrrec de Carles Cais (núm. 12).

Un dibuixant especial: Carles Cais

A la revista *Ressò* apareixeran dibuixos d'algun dibuixant ja consagrat, com és el cas de Xavier Nogués²² o de Lola Anglada.²³

També n'hi haurà altres a destacar, com Pau Macià i Carles Peres,²⁴ així com alguns altres de signatura més confusa o sense signar.

De fet, però, el dibuixant que arribarà a ser emblemàtic de la revista és Carles Cais, que alhora hi apareix també com a col·laborador amb textos de creació narrativa i d'opinió.

Comença a aparèixer amb dibuixos que il·lustren treballs dels altres, portades i amb dibuixos d'acudit.

²¹ Que no tingués una sola paraula d'elogi per a la colla de capellans poetes que giraven a l'entorn de la revista ja podia presagiar que no restaria com a col·laborador habitual de *Ressò*.

²² Un dibuix d'una bóta amb un home i un vas a la darrera pàgina del núm. dotze i un dibuix del mercat de Calaf amb un comentari signat per Segarrenc, en el número següent.

²³ Al núm. onze reproduïen una silueta de Lola Anglada feta per ella mateixa, com a il·lustració d'un article en què parlen de la nova exposició que fa a Barcelona; a la portada del núm. dotze apareix el dibuix "Tardor", de Lola Anglada; finalment, en el núm. catorze hi ha un dibuix seu amb una breu nota explicativa.

²⁴ El primer arriba a tenir dibuixos de portada (núms. 13 i 16) i de portada final de la revista (núm. 14); el segon tindrà pàgina interior amb sèrie completa (al núm. 11), amb el tema "A l'estiu tota cuca viu". Pau Macià havia fet ja il·lustracions en alguns Quaderns literaris de Josep Janés i Olivé (abans de la guerra).

Joan Vinyoli, figura d'actualitat

Un trobador "troba"
el premi "Ossa Menor".

F. DE B. MOLL, FIGURA D'ACTUALITAT

L'Hereu de la calaixera ens dona una lliçió;
Cal posar-hi l'espatlla si volem fer quelcom de bo.

Joan Triadú, figura d'actualitat

Bomba antològica, explosió d'extraordinària potència
basat en la selecció poètica.

Delfi Dalmau, figura d'actualitat

Es un home realista
que creu en l'ideal esperantista.

Josep Maria de Sagarra,
figura d'actualitat

Com que el teatre ja no dona,
s'ha fet nunci de la Festa Major de Barcelona

Manuel de Pedrolo
figura d'actualitat

Es un soldat de zel
que ingressarà a l'«Ariel».

Afermada ja la seva posició, trobem després, en altres números, com a obra més pròpia, les sèries temàtiques i el que podríem anomenar "galeria de personatges d'actualitat". Les sèries temàtiques d'acudits són: "Els parents de Barcelona van a Festa Major" (núm. 11), "L'humor incisiu de Carles Cais. Turistes" (núm. 12) i "Vigília de Nadal" (núm. 14).

Quant a la sèrie de personatges d'actualitat, apareixen Lluís Elies com a caçador de públic

del nou teatre català (núm. 7), Joan Vinyoli com a poeta guanyador del premi Óssa Menor (núm. 8), Joan Triadú per l'antologia bomba (núm. 9), Francesc de Borja Moll per l'obra del *Diccionari Català-Valencià-Balear* (núm. 10), Delfi Dalmau com a esperantista (núm. 11), Josep Maria de Sagarra pel fet de ser el pregoner de la Festa Major de Barcelona (núm. 12), Lluís Millet en tant que director de l'Orfeó Català (núm. 13)²⁵ i Manuel de Pedrolo com a soldat que ingressarà a *Ariel* (núm. 15).

Els homes il·lustres
a la revista *Ressò*,
en caricatura de
Carles Cais.

²⁵ Aquest és l'únic dibuix que no apareix signat i, pel traç, no sembla que sigui de Carles Cais.

L'any 1952, cloenda forçada de la revista

Josep Joan Piquer creia que l'últim número de la revista fou l'onze (que es correspon al nostre núm. quinze), i és l'últim que ressenya. A més a més, sembla que tingué accés al text del procés judicial, puix que diu: "Quan fou segrestat el número 10 –l'extraordinari de les festes de Nadal de 1951-1952- i suspesa la publicació, ja estava imprès el número 11, que deuria ésser repartit de manera secreta. Del procés judicial incoat sembla deduir-se que era estampada a la impremta de F. Camps i Calmet, de Tàrrrega, i la composició mecànica li era fornida per Gràfiques Spes, de Barcelona. No obstant això, a partir d'octubre de 1951 els números porten el peu d'impremta de Gràfiques Columba. Ens preguntem si aquest taller era real o figurat." *Miscel·lània ...*, II, 1974, pàg. 396.

En canvi, Solé i Villarroya indiquen el dotzè com a últim. I Antonieta Jarne, que no només tingué accés al procés, sinó que en copia una colla de fragments, ens resumeix així la declaració de Francesc Camps:

"L'impressor Camps declara, a més, que fins a l'actualitat ha efectuat el tiratge de 19 números, que la primera tirada de "Ressò" va ser de 500 exemplars per passar, successivament, a 800, 1200, 2400 i 3000, que és el tiratge de l'últim número de la revista, corresponent al 29 de febrer de 1952. Aquest augment, certament notable, fa pensar en la bona acollida que devia tenir la publicació, tot i els riscos de ser clandestina.

En aquest estat de coses, el 18 d'abril de 1952 la policia efectua un escorcoll a l'editorial Arca, distribuïdora de la revista, on troben els 3000 exemplars del "Ressò", que queden confiscats." JARNE, 1998, pàg. 79.

A la pròpia revista hi ha molt pocs peus d'impremta. Només als números u i tres apareixia el peu "Imp. Requesens. Tel. 14. Montblanch". No hi ha cap referència als números dos i quatre a deu. Finalment, de l'onze al setze porten la referència "Gràfiques Columba", sense cap adreça ni població.

De la declaració de l'impressor Camps es dedueix, en canvi, que ell hauria imprès quasi tots els números, puix que declarà que tingué coneixença de mossèn Muntanyola a les festes del Centenari Carmelità a Tàrrrega i després, a petició de mossèn Muntanyola, començà per editar-li la revista *Ressò Parroquial* i, després, la revista *Ressò* a excepció del número extraordinari de Nadal de 1951; que mossèn Muntanyola li portava o li enviava els textos i que Joan Grases, des de Barcelona, li enviava els clixés.

Pel text del lligall es dedueix que la policia havia trobat números de la revista clandestina en diversos escorcolls en cases de militants catalanistes barcelonins i llavors, el divuit d'abril feren un escorcoll de l'editorial Arca, on trobaren els tres mil exemplars de l'últim número de la revista i els confiscaren. Després, el vint-i-u d'abril de 1952, obren diligències contra Francesc Camps Calmet com a impressor, mossèn Ramon Muntanyola Llorach com a director, Joan Grases Rueda i Antoni Jaume Padró com a encarregats de la distribució a Barcelona, i Salvador Torrell Eulàlia, gerent de l'editorial Arca de Barcelona, per la recepció de les revistes, prèvia a la distribució als subscriptors.

Antonieta Jarne explica al detall el resultat final, coincidint amb els papers conservats a Lleida:

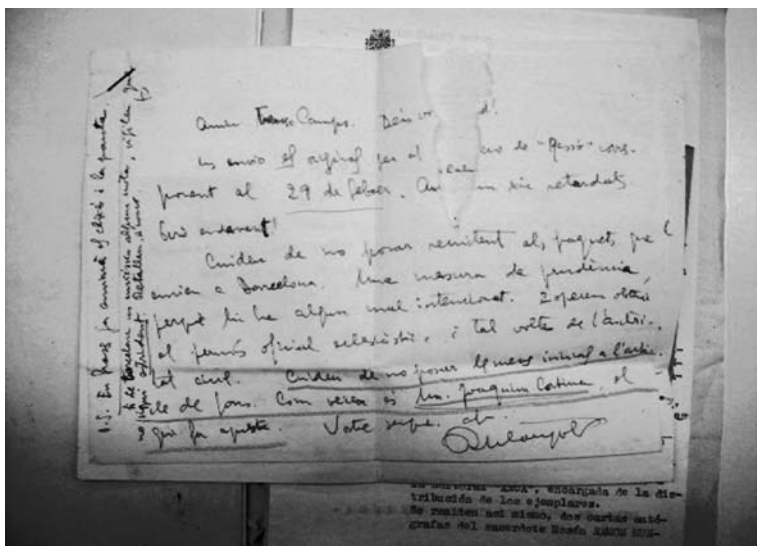
"Després de les declaracions, tots són posats en llibertat i els 3.000 exemplars confiscats, per passar després a ser destruïts.

Finalment, per ordre del governador civil de Barcelona són sancionats amb un mes d'arrest els implicats a Barcelona, una multa de 10.000 pessetes a l'editorial Arca i una sanció de 5.000 pessetes a Francesc Camps, de Tàrrrega.

Pel que fa a mossèn Muntanyola, a causa de la seva condició de sacerdot no fou requerit a declarar." JARNE, 1998, pàg. 80.

En el cas de mossèn Muntanyola, ja hem comentat en els apartats inicials com l'apartament dels Omells es produeix molt abans de la suspensió i el segrest de la revista; el nou d'octubre de 1951 es produïa el nomenament que apartava mossèn Muntanyola dels Omells i restringia la seva acció a la pràctica de missions de predicació, i no era fins a l'abril de

Una de les dues cartes de mossèn Ramon Muntanyola que l'impressor Francesc Calmet lliurà a la policia.
Imatge cedida per l'Arxiu Històric de Lleida.

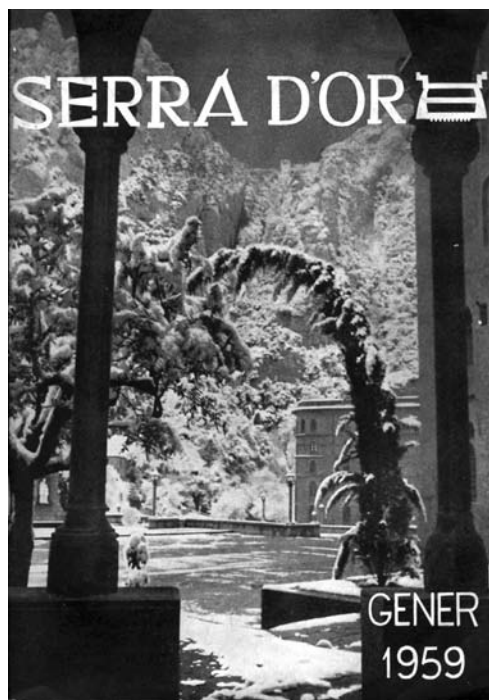

Portada de la revista *El Pont* que conté, junts i en forma de llibre, els números 1-5, presentats com 25 novetats literàries.

1952 que es produïa el segrest de la revista. El fet de ser sacerdot, simplement, el lliurà en aquest cas de l'acció repressiva del govern.

Jarne s'apunta a la idea expressada per Solé i Villarroya que el cardenal Arriba hauria parat el cop perquè no hi hagués un escàndol just abans de la celebració del Congrés Eucarístic, i que després, la destinació a Salou seria expressió del càstig. D'acord amb la primera idea (a banda que, possiblement, el fet de ser sacerdot el situava en una posició en què el règim devia traslladar la queixa a la seva superioritat religiosa —el cardenal Arriba i Castro— i esperar que el càstig corresponent li vingués d'aquesta), però no amb la consideració que la destinació a Salou fos expressió del càstig, puix que ja hem vist també, a l'inici, que no és fins al febrer de 1960 que en fou nomenat ecònom, i això per treure'l d'una situació força més castigada, de simple capellà ajudant de la Casa d'Exercicis de la Selva, que tenia des d'octubre de 1951.

Una portada de la revista *Serra d'Or* quan encara era butlletí del cor de Montserrat.

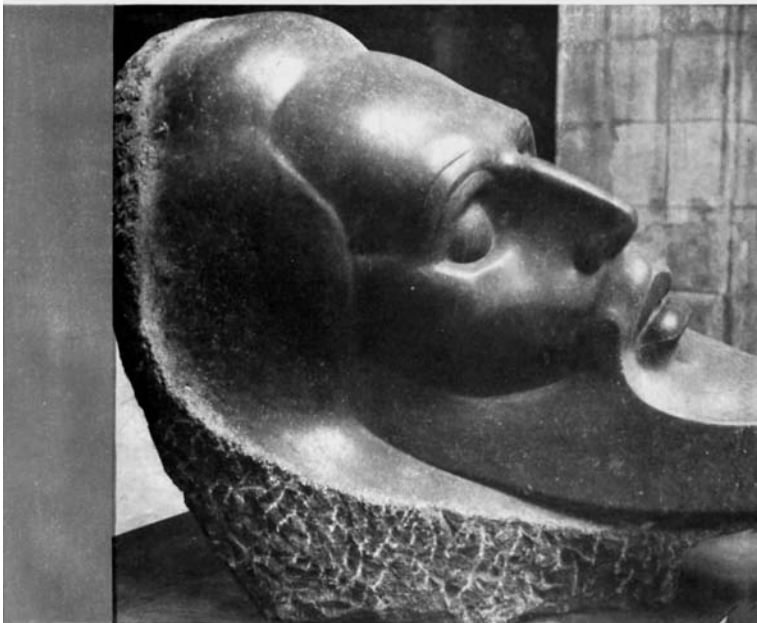
Hom té ara la certitud que, encara que mossèn Muntanyola participés nominalment com a director de la revista, tant la recollida de col·laboracions —i el marc d'ampliació d'aquestes— com la difusió de la revista a Barcelona i, per tant, la captació de nous subscriptors fou obra, sobretot, dels qui hi apareixen com a implicats i castigats per això, és a dir, Salvador Torrell, Joan Grases i Antoni Jaume. Ni el segrest de la revista ni les sancions imposades foren aturador perquè aquell mateix any hi hagués tres altres intents de publicació d'una revista cultural en català:

Just a l'abril de 1951, apareixia la revista *Aplec*, muntada per una de les escriptores avalades per Ressonó, la narradora Maria Dolors Orriols, i pel polític nacionalista Josep Planchart, a través del Club de Divulgació literària. No en podria sortir cap més número.

Igualment s'inicien, amb el sistema de subscripció, els quaderns *El Pont*, de novetats literàries, publicats per Miquel Arimany.²⁶ I, el mateix any, surt com a número u una carpeta de fulls sobre novetats literàries de l'editorial

²⁶ Amb irregularitat d'aparició els anys cinquanta i seixanta, tindrà força més regularitat com a revista mensual durant la primera meitat de la dècada dels setanta i, amb nova aparició desigual, acabarà per desaparèixer a finals de la dècada dels vuitanta.

SERRA D'OR

SEGONA ÈPOCA · ANY I · NÚMERO I · OCTUBRE DE 1959

Portada del primer número de la segona època de *Serra d'Or*, quan ha esdevingut ja una revista cultural (octubre, 1959).

Moll, de Palma de Mallorca, amb el títol *Raixa*, dirigida als subscriptors de les col·leccions de l'editorial; és, també, l'únic número que en sortirà, puix que la Direcció General de Informació adueix que és una publicació periòdica, i no una informació de novetats.

Després hi haurà altres intents, però el definitiu tindrà una certa semblança amb el cas de *Ressò*. És la revista *Serra d'Or*, antic butlletí dels escolans subtitulat "Circular del Cor montserratí", que té una primera època de circulació interna des de l'any 1955 i una segona època en què ja funciona com una revista de cultura catalana general a partir de l'octubre de 1959, tot estrenant segona època i ampliant format, el nou format que encara manté avui.²⁷

Els homes de *Ressò*

En comentar l'experiència d'aquesta revista, Antonieta Jarne ja precisa que només la pren

en consideració en el seu estudi perquè fou impresa a Tàrraga, però que fou una activitat feta bàsicament des de Barcelona, sense que hi prengué part cap de les figures polítiques lleidatanes que ella estudia.

Quant als implicats, ressalta que coincidien en ser membres del Front Nacional Català, i els connecta amb la tertúlia que es reunia a casa del geògraf Josep Iglésies; els membres del Front Nacional Català a Lleida tampoc hi prengueren part.

Hi ha, però, un segon arrelament a considerar, que és el que tingué —a través de mossèn Muntanyola i de la primera orientació de la revista com a noticiari dels Omells i entorn— a la zona dels Omells, Senant i altres possibles subscriptors que mossèn Muntanyola hagués pogut fer per aquests entorns urgellencs. I justament aquests subscriptors haurien pogut rebre l'últim número de la revista perquè possiblement el repartiment dels números corresponents a aquesta zona devia anar a banda del repartiment fet des de Barcelona.

Considerant els articulistes que hi van participant i aquells a qui sembla que consideren més seus, trobem una colla de gent entre els trenta i els cinquanta i pocs anys. Ordenats pels anys de naixement, trobem el poeta Francesc Rossetti Sánchez (Mataró, 1895-Malgrat, 1978), el periodista i novel·lista Pere Mialet Rabadà (Valls, 1900-Barcelona, 1968), el geògraf Josep Iglésies Fort (Reus, 1902-Barcelona, 1986), el sacerdot i poeta Camil Geis Parragueras (Girona, 1902-Sabadell, 1986), l'advocat i escriptor Maurici Serrahima Bofill (Barcelona, 1902-1979), el novel·lista Ramon Planas Izabal (Sitges, 1905-Arenys de Mar, 1989), el sacerdot i poeta Pere Ribot Sunyer (Sant Joan de Vilassar, 1908-Riells de Montseny, 1997). El novel·lista Ramon Fontanilles Junyent (Barcelona, 1913-1978) es troba si fa no fa al mig respecte al grup més jove. Els d'aquest grup serien el sacerdot i poeta Ramon Muntanyola Llorach (L'Espluga de Francolí, 1917-Barcelona, 1973), Joan Grases Rueda com a articulista (Barcelona, cap al 1922) i l'articulista i novel·lista Adolf Nanot Viayna (Barcelona, 1924).

D'entre els joves, també, Manuel de Pedrolo (L'Aranyó, 1918-Barcelona, 1990), Joan Triadó (Ribes de Freser, 1921) i Antoni Ribera Jordà (Barcelona, 1920- Sant Feliu de Guíxols, 2001), encara que els dos primers són considerats ja d'*Ariel* (d'una cultura més elitista), i Antoni Ribera quasi no hi arriba a aparèixer.

²⁷ Piquer observà i destacà també aquesta similitud d'evolució. *Miscel·lània...*, II, 1974, pàg. 396.

Una característica bastant peculiar del grup és que molts d'ells, tot i viure a Barcelona, són nascuts fora de Barcelona i, a més a més, una part significativa d'ells són de terres tarragonines (Mialet, Iglésies, Muntanyola i també Salvador Torrell, que era nat a Reus com Iglésies).

Una altra característica serà l'orientació religiosa i moral de bona part d'aquesta literatura, explicable en uns per la pròpia situació sacerdotal (Geis, Ribot, Muntanyola), i en altres per una fe prou viva (Rossetti, Fontanilles, Grases). Porta, per exemple, a la reivindicació de l'obra de Josep Maria Folch i Torres i també a l'anunci de col·laboració que fan, a l'últim número, a la celebració del cinquantenari de la mort de Jacint Verdaguer.

Iglésies, Serrahima i Planas se'n desmarquen una mica i ofereixen, en canvi, el nivell qualitativament més vàlid des del punt de vista literari. Iglésies és conscient de la distància entre el seu grup i els joves nous literats que van sorgint i, en un article a la revista,²⁸ defineix la seva com una generació sacrificada a causa de la guerra; una generació que ha tingut grans mestres, com Josep Carner,²⁹ i que troba que la generació posterior no els reconeix com a mestres, ans al contrari: "entre la nostra generació i la que ara acut a la palestra sembla que hi ha una anella trencada, una petita solució de continuïtat que fa que els escriptors de 45 anys i els de 30 no s'acabin d'entendre." (pàg. 229). Dóna la culpa d'aquest fet a la guerra i la prohibició de revistes literàries en català que hi ha hagut, d'una part, i al fet que la pròpia generació sembla que s'hagi encallat en el maragallianisme i el carnerianisme, mentre la generació més jove ha begut noves influències a les revistes literàries de fora. I conclou: "La nostra generació —la dels homes de 40 a 50 anys— viu la tragèdia de sentir-se suplantada per una altra de rival i més jove que la ignora i que evidentment no l'estima. Els escriptors més novells passen de la coneixença de les figures preeminents de la nostra ascendència a l'exaltació dels valors tot just incipients que el nou període insinua. Ens ve molt de nou trobar-nos impensadament incluits dins d'un pur interès arqueològic i sob-

tadament convertits en *patums* sense haver arribat mai a tastar l'etapa intermèdia del triomf." (pàg. 230).

Triadú i Pedrolo són, en part, representants d'aquesta nova generació, tot i que tindran accés a la revista (cada un amb un sol article).³⁰ Triadú, en el seu article,³¹ reclama l'exigència crítica i l'exigència en la puresa del llenguatge, als escriptors catalans. L'article de Pedrolo és posterior i ja n'hem parlat abans; hem vist com s'afilera en el mateix nivell d'exigència crítica que demanava Triadú, especialment en la selecció dels autèntics poetes.

Portada del núm. 13 de la revista *Ressò*.

Presenta ja la portada habitual, il·lustrada en aquest cas amb un dibuix de Pau Macià.

²⁸ "Una generació sacrificada" (núm. 13).

²⁹ Poeta reivindicat en un altre article per Maurici Serrahima, "L'obra de Josep Carner" (al núm. 12).

³⁰ Potser per decisió pròpia, potser perquè la revista no durà molts números més.

³¹ "Un falç concepte del patriotisme" (al núm. 12); ironia de l'atzar, Triadú hi clama a favor de l'exigència i de la crítica i, en el títol de l'article, li fa, el tipògraf, una falta flagrant.

Bibliografia

Jaume ESPINAGOSA i MARSÀ i Gener GONZALVO i BOU (coord.), *La premsa local a la comarca de l'Urgell (1898-1994)*, Ed. Nova Tàrraga. Lleida, 1994.

Eufemià FORT i COGUL, *Ramon Muntanyola, testimoni de reconciliació*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Abat Oliba, 10), Montserrat, 1977.

Antonieta JARNE MÒDOL, *Estratègies de contestació a la Lleida franquista (1939-1977)*. Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida. Lleida, 1998.

Albert MANENT, *Solc de les hores. Retrats d'escriptors i de polítics*. Ed. Destino (El Dofí, sense número). Barcelona, 1988.

Ramon MIRÓ, "Ressò, una revista ambiciosa", a *El Pregoner d'Urgell*, núm. 588 (Bellpuig, 01.04.2004), pàgs. 22-24.

Miscel·lània Mossèn Muntanyola, dos volums (Monografies de Vila-seca-Salou, núms. 2 i 3), Vila-seca-Salou [imprès a Barcelona], 1974.

Mossèn Ramon Muntanyola i Llorach "Mestre en Gai Saber" (1917-1973), Casal de l'Espluga de Francolí [imprès a Barcelona], 1974.

Ramon MUNTANYOLA, *Obra poètica*. PAM (Biblioteca Serra d'Or, 212), Barcelona, 1998.

Josep M. SOLÉ i SABATÉ i Joan VILLARROYA, *Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes 1936-1975* Curial, edicions catalanes (La mata de jonc, núm. 22). Barcelona, 1994.